

PANEL:

DÜNYA BARIŞI VE İNSAN HAKLARI AÇISINDAN SAĞLIK ÇALIŞANLARININ ROLÜ^(*)

Bilimsel Eczacılığın 150. yılı nedeni ile yer verilen etkinlikler çerçevesinde Julide GÜLİZAR tarafından yönetilen "Dünya Barışı ve İnsan Hakları Açısından Sağlık Çalışanlarının Rolü" konulu bir panel düzenlendi. TEB Genel Sekreteri Doç Dr. Nurettin ABACIOĞLU İHD Ankara Şubesinden Dt. Hüsnü ÇUHADAR, Yazar Doç. Dr. Haluk GERGER, NÜSHED Başkanı Prof. Dr. Leziz ONARAN, ve ATO Genel Sekreteri Dr. Ata SOYER'in katıldıkları panelde başkan Julide GÜLİZAR özetle şunları söyledi. "Barış, aslında hepimizin sorunu, özlemi, iki Dünya Savaşı geçirmiş milyonlarca insanı kaybetmiş milyonlarca insanın kanı, canı pahasına bugünlere gelmiş insanlığın başka türlü düşünmesi elbette mümkün değil. Dünyada bir değişim gözleniyor, Savaştan başka çıkar yol görmeyen, bulunmadığını ileri süre devletlerin yöneticileri bile artık Savaş çığırkanlığından barış havariliğine soyunuyorlar. Bilim adamları çalışmalarını barışa yönlendirilmiş; sanatçılar barış şarkıları söylüyorlar ve sıradan insanlar ülkelerinin bir ucundan öbür ucuna elele tutuşarak barış zincirleri oluşturuyorlar. Bunlar az şey değil, ama yine de barış hemen işaret parmağımızın ucunda değil, Halâ bütün bu çabalara karşın oldukça uzaklarda, hatta erişilmez uzaklarda bile denilebilir şimdiki durumda"

GÜLİZAR, İnsan hakları konusunda da, bu hakkın, barış gibi insanlığın en doğal hakkı ve özlemi olduğunu söyleyerek, insan hakları denince akla ilk gelenin, yaşam hakkı, dünyaya gelinen anda kazanılan hak olduğunu ancak bunun da tıpkı barış gibi parmağımızın ucunda olmadığını söyledi.

Ardından barış ve insan hakları çerçevesinde Sağlık çalışanlarının rolü ve katkısının ne olduğu panelistler tarafından tartışıldı.

Prof. Dr. Leziz ONARAN (NÜSHED Genel Başkanı) barışı" mutlu, yaşanabilecek

(*) Eczacılık Günleri-89 Ankara TEB Konferans Salonu (15 Mayıs 1989)

en uygun koşulları içeren durum" diye tanımlarken iç ve dış barış olarak da ikiye ayırdı. İç barış öğeleri olarak bedensel ve ruhsal sağlık, eğitim, öğretim ve ekonomi, dış barış için de uluslararası dengeleri gösteren ONARAN tüm bu dengelerin sonucunda ortaya çıkan ilişkilerin dünya barışını ülkelere yansıttığını söyleyerek sözlerine şöyle devam etti. "İnsan haklarını da şöyle tanımlıyorum; barışı ve mutluluğu sağlamak için gerekli yapı taşları, barış ve insan haklarının da etkilendiği en önemli faktör savaşlar ve savaşların içinde araçları en acımasız olan en sınırsız olan nükleer savaşlar.

Bir nükleer bomba patladığı zaman, radyasyon yanında patlamanın etkisiyle bombanın yarattığı basınç değişiklikleri kasırgalar oluşturuyor ve açığa çıkan ısı ile meydana gelen yangınlar bu kasırgalarla çevreye yayılıyor. Bu sırada oluşan toz duman bulutları atmosfer tabakalarına çıkıyor ve buldukları katmanların özelliğine göre iklim şartlarından etkilenip dünya çevresinde, radyasyon kaynağı bulutlar halinde doluyor. Bu radyasyonun etkisi içindeki radyoaktif elementlerin tabiatına göre yüzyıllar sürüyor. Bir atom bombasının patlamasıyla çıkan elektromanyetik dalgalar vardır. Bunlar da özellikle güvenlik ve haberleşme için yerleş-tirilmiş elektronik sistemleri alt üst ediyor. Son zamanlarda akla gelen bir başka oluşum; ise kimyasal maddeleri içeren depoların, fabrikaların zedelenmesi, zarar görmesi neticesinde açığa çıkan kimyasal maddelerin nükleer savaşa eklenerek bir kimyasal savaş ortamı yaratmasıdır. Akut dönemi atlatabilenlerde kronik olaylar yer almaya başlıyor. Bombadan altı yıl sonra lösemiler çıkıyor ortaya ve diğer zamanlardaki her yıl meydana çıkma oranı % 40-50 artıyor. 10-20 yıl sonra çeşitli kanserler ve kemik iliği hastalıkları geliyor. Prof. Dr. ONARAN, bombanın genetik etkisinin ne olduğu konusunda bilinmeyenler olduğunu söyleyerek "anne karnın- dayken radyasyon alan bebeklerin sakat doğduğu biliyor, ama hayatla bağda- şabilen kimselerin gen hücrelerinde nasıl bir değişiklik yaptığı bunların çocuk- larında veya torunlarında neler meydana çıkabileceği henüz denenmiş değil" dedi.

Nükleer silahlara bir başka kesitten bakıldığında, her olayda olduğu gibi savaşın da kendine göre bir ahlakının olması gerektiği ancak nükleer silahların düşmana karşı da ahlaksız bir silah olduğunu ve nükleer savaşların da savaş ahlakıyla bağdaşmadığını ifade eden ONARAN ayrıca, nükleer silahlanma sürecinin yarattığı risklerden bahsederek "bunların başında denemeler geliyor. Bu denemeler sadece eldeki bombaların kullanılabilirliğini kanıtlamıyor, silahlarda nitelik ve nicelik açısından bir artma yaratıyor, ayrıca hem silahlanma yarışı hem de silahların saklanması ve depolanması açısından psikolojik bir baskı yaratıyor" dedi.

Bu bilgiler karşısında, insanın kusuru olmasa da başka nedenlerle meydana gelecek zararları, tehlikeyi, düzeltebileceği şeyleri yapmadığı zaman hukuksal olarak bir objektif sorumluluk yaratılmış olduğunu buna da özen sorumluluğu, özen borcu dendiğini söyleyen ONARAN sonuç olarak "Nükleer savaşlara karşı hazırlanmanın tek yolu önlenmesi için çalışmaktır" dedi. Bu nedenle derneklerinin adının Nükleer Savaşa Karşı Değil Nükleer Savaşın Önlenmesi için Hekimler Derneği olduğunu söyleyerek sözlerini tamamladı.

Doç. Dr. Haluk GERGER (Yazar), ise barış ve sağlık emekçileri konusunda, nükleer savaşa karşı uluslararası hekimler hareketinin birinci kongresinde hekimlere yapılan çağırığı hatırlatarak sözlerine başladı.

Bütün insanlığın ortak sorunu olan barış ya da savaş konusunda sağlık emekçilerinin özel bir konumunda olduğunu söyleyen GERGER şöyle devam etti. "Bu açıdan üç şey söylenebilir: Birincisi, sağlık emekçileri, meslekleri itibarıyla yaşamla doğrudan ilgili insanlar. Bir anlamda görevleri yaşamı korumak ve ölüme karşı sürekli mücadele içinde olmak. Dolayısı ile yaşam konusunda, savaş

ve barış konusunda mesleklerinden kaynaklanan özel bir hassasiyete sahip oldukları kanısındayım. İkincisi, toplumla olan ilişkileri açısından özel bir konumları var. Çünkü toplumun çeşitli sınıflarından, katmanlarından kendilerine gelen hastalarla en mahrem konular dahil en yakın ve sıcak ilişkileri kurabilecek bir konumda sağlık emekçileri ve dolayısı ile topluma ulaşma ve etkileme konusunda özel bir yerleri var. Üçüncü nokta, yalnızca Türkiye'de değil, her toplumda sağlık çalışanlarının özel toplumsal prestijleri ve etkinliklerinin var olduğudur."

Doç. Dr. Haluk GERGER'in Birleşmiş Milletler verilerine dayanarak hazırladığı, araştırmasından verdiği örneklerle sürdürdüğü konuşması şu şekilde özetlenebilir.

Halen yeryüzünde bir milyar insan yeterli beslenememekte ve 1.5 milyar insan da sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamamaktadır. 1.3 milyar insan sağlıklı içme suyu bulamıyor, 880 milyon kişi okuma yazma bilmiyor, 1 milyon kişi uygun konuta sahip değil ve 1.5 milyar insan da işsiz. Her yıl 17 milyon çocuk açlıktan ve açlığa ilişkin hastalıklardan ölüyor. Her yıl 250 milyon çocuk okuma çağına giriyor ama okula gidemiyor ve yılda 250 bin çocuk yetersiz beslenme nedeniyle kör oluyor. Bununla birlikte yeryüzünde 43 kişiye bir asker düşerken, 1030 kişiye bir doktor düşüyor.

Yıllık askeri harcamanın sadece üç saati ayrılabilse 3,5 milyon çocuğun hayatını kurtaracak bir aşılama kampanyası gerçekleştirilebilir. Bir savaş uçağının parasıyla Türkiye'nin bütün köylerinde bir eczane açmak mümkün.

Daha sonra Doç. Dr. GERGER şöyle devam etti. "Bu durumda sağlık emekçilerini doğrudan ilgilendiren şu: Bu korkunç tablo karşısında bilelimki bütün bu paralar sağlık hizmetlerinden alınıyor aslında. Çünkü bugün dünyada en az para harcayan noktalardan biri de sağlık hizmetleri."

Genel silahlanma çerçevesi içinde nükleer silahlarla ilgili olarak da "İçinde var olduğumuz temel çerçeve esas olarak bana göre bir tek gerçeğe dayanıyor, o da kişinin insanın ölümlü olması, fani olması, buna karşılık insanlığın, insan soyunun ölümsüz olması" diyen Doç. Dr. GERGER kültür, felsefe, insan yaşamı, uygarlık, kişisel ya da toplumsal psikolojinin esas olarak bu temel üzerinden kaynaklandığını söyledi. "Yani kişi kendisinin kaçınılmaz olarak ölümlü olduğunu, buna karşılık insanlığın ölümsüz olduğunu bilerek yetiştiriyor, yaşıyor ve ona göre insanoğlu bir yaşam biçimi kurmuş" diyerek "Aile, çocuklar, torunlar, giderek belki ulus ve nihayet insanoğlunun ölümsüzlüğü aslında bir anlamda bireyin onlarda kendi ölümsüzlüğünü bulmasının, bulma çabalarının bir ürünü" dedi. Doç. Dr. GERGER şöyle devam etti: "Aslında bugün temel gerçek, sadece bireyin ölümlü olması değil, artık insanlığın, insan türünün ölümlülüğü söz konusu. Çünkü nükleer silahlarla birlikte artık kesin olarak, bilimsel olarak kanıtlanmıştır ki insan türü de ölümlü hale gelmiştir" dedi.

Haluk GERGER konu ile ilgili olarak yalnız sağlık emekçilerine değil, ama başta sağlık emekçilerine önemli görev düştüğünü söyleyerek sözlerini bitirdi.

Dt. Hüsnü ÇUHADAR (IHD Ankara Şubesi) ise "Barışın korunması, dünyadaki silahlanmaya karşı çıkmakla da özdeş ve iç içedir." diyerek olası bir nükleer savaşın ertesi gününün olmayacağını böyle bir sonun yaşanmaması için neler yapılması gerektiğini söyleyerek şöyle devam etti.

"Günümüzde dünya barışının korunması tüm toplumsal sınıf ve katmanların yaşamsal bir sorunu hale gelmiştir, ama dünya geneline baktığımızda tüm bu sınıfsal konumdaki güçlerin ve toplulukların barış savaşına etkin bir şekilde çekildiğini söylemek mümkün değil." Barışı tehdit eden unsurların başında silahların geldiğini, bugün uluslararası silah tekellerinin askeri sanayi kompleksleri-

nin tüm dünyayı bir çıkmazın içine ittiği ve bunun da insanlığın yok oluşu gibi bir sonuca gidebileceğini söyleyen ÇUHADAR "Bugün dünyada aydınlara, bilim adamlarına ve dinci çevrelere bu konuda çok önemli görevler düşmektedir" dedi.

Dt. ÇUHADAR, olayın bir başka boyutunun da dünyada yaşanan emek sermaye ilişkisinin olduğunu ve işçi sınıfı ile sermaye arasındaki sınıfsal savaşım sürerken, işçi sınıfına bu anlamda çok önemli bir misyon daha yüklendiğini söyledi. Günümüzde bilimsel teknolojik devrimin tüm olanaklarının militarizm tarafından insanlığı yok etmeye yönelik olarak kullanıldığını, ayrıca barış savaşımı ve silahsızlanmanın da salt savaşım çıkmamasına yönelik olmaması gerektiğini şöyle- yerek "Barış savaşımını silahsızlanmayla da bütünleştirmek gereğine inanıyorum ve bu doğru olacaktır." dedi.

Her toplumun kendi bünyesinde, savaşa karşı barışın korunması ve silahsızlanma yönünde kamuoyu oluşturmasının önemine değinen ÇUHADAR, ülkelerin barış ve silahsızlanma için yürüttükleri çabaya kamuoyu diplomasisini de eklemek gerektiğini söyleyerek, "Kamuoyu diplomasisi yürütülen diplomatik çabaların bir garantisi konumundadır. Onun için her ülkedeki tek tek barış yanlısı ve silahsızlanma yönündeki çabalar çok önemlidir" dedi.

Dt. Hüsnü ÇUHADAR insan hakları konusunda temel öge olarak gördüğü örgütlenmeden bahsederken "Artık günümüzde örgütlü olduğu sürece insan haklarını savunabiliyorsun, kişisel haklarını savunabiliyorsun, bütün dünyada örgütlü olduğu sürece barışın korunmasına katkıda bulunabiliyorsun, silahsızlanmaya yandaş olabiliyorsun, örgütlü, sendikalı olduğun zaman hakkını arayabiliyorsun ve bu hakkı elde edebiliyorsun" dedi. Bugün ülkemizde ve dünyada barışın korunması insan haklarıyla, insan hakları ve dünya barışı da demokrasiyle ayrılmaz bir parça ve bütün teşkil etmektedir diyen ÇUHADAR insan haklarının savunulması yönünde çaba göstermek için demokratik bir ortamın olması gerektiğini söyleyerek sözlerini bitirdi.

Dr. Ata SOYER (ATO Genel Sekreteri) İhsan haklarının genel olarak üç başlıkta incelendiğini söyleyerek, "Bir tanesi kişi hakları dediğimiz haklar, ikincisi sosyal haklar, diğeri de siyasal haklar, ancak günümüzde bunun bir dördüncü boyutu. Özellikle Batı Avrupa ülkelerinde gündemde olan nükleer savaşsız birdünyada yaşama hakkı, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı, buna benzer haklar sözkonusu" dedi. SOYER ilk kez bireylerin devlet karşısında bir takım hakları olduğu anlayışıyla ortaya çıkan ve Anayasa geleneğinde kişi hakları diye tanımlanan öldürülmeme, yani yaşama hakkı, vücut bütünlüğüne zarar vermeme, işkence görmeme, zorla çalıştırılmama gibi hakları sıralayarak bunların sağlık açısından önemine ve sağlık personelinin toplu olarak ve birey olarak veya diğer kesimlerle birlikte neler yapılabileceğinin önemine değindi.

Sağlık personelinin bu konuda ayrı bir önemi olduğunu söyleyen Dr. SOYER, "Çünkü sağlık personelinin temel işlevi insanı yaşatmak ve bu yaşamı mümkün olduğu kadar sağlıklı kılmaktır" dedi. Bu konuda sağlık personelinin çeşitli çalışmaları olduğunu bunlardan birinin de 1985 yılında İdam Cezalarına karşı Türk Tabipler Birliği tarafından başlatılan kampanya olduğunu söyleyerek "He- kim bir öldürme işleminde yer almamalı ve bir ölüm olgusunun izin vereni ve sonucun pasif bir bekleyicisi durumunda olmamalıdır" dedi.

SOYER, ülkemiz insan hakları gündeme geldiğinde gündemin en önemli sırasını işkence ve cezaevlerinin oluşturduğunu ve sağlık personelinin en önemli ilgi alanının insan hakları konusunda olduğunu söyledi.

Dr. SOYER işkenceyle ilgili olarak ise "Biz sağlıkçılar işkenceyi bir halk sağlığı sorunu olarak nitelendirmeye başladık, bildiğiniz gibi halk sağlığı sorunu, toplumda yaygın olan ölümlere, yaygın sakatlıklara neden olan, maddi kayıplara

neden olan hastalıkların tanımlaması için kullanılır. İşkence bir de olsa, bir ölüme neden de olsa bin sakatlığa da neden olsa bir kurum olarak varsa halk sağlığı sorunudur, dolayısı ile bu konuda niceliksel bir irdelemeye gerek olmadığı kanısındayız" dedi. Ayrıca halk sağlığı sorununa yaklaşım bu olunca mücadelenin de aynı yöntemle olması gerektiğini söyleyerek, "önce önleme, önce korunma, işkenceye karşı mücadele sağlık personelinin temel mücadele stratejisini oluşturmak, ancak bu sadece sağlık personelinin mücadelesiyle olamaz. Bu demokratik tüm kuruluşlarla birlikte yapılması gereken bir olaydır" dedi.

Sağlık personelinin üyelerini eğitmesi, toplumu eğitmesi tıpkı nükleer savaşta olduğu gibi bir yöntem, diğer bir yöntem de sağlık personelinin kendi meslektaşları arasında işkenceye adı karışanlara nasıl yaptırımlar uygulayacağını çok iyi belirlemeleri gerektiğidir diyen SOYER, "hekimler olarak bir tıp ahlak tüzüğümüz var, bakıldığında işkence konusunda, katılan insanın yargılanması için çok net yaklaşımlar sözkonusu değil, bu işkenceye katılan insanların haklı göstermiyor ama bizim bu görevi yeterince yerine getiremediğimiz bir kanıtı. Biz çok net olarak bu yaptırımları koymak zorundayız" dedi.

Dr. Ata SOYER, somut olarak tüm sağlık personelinin bu konuda ortak bir program hazırlaması gereğine işaret ederek, tek tek gelişigüzel yapılan çalışmaların iyi niyetli ama kalıcı olmadığını söyledi. Ayrıca Uruguay ve Arjantin gibi ülkelerde, yeterli kanıt bulunmayan ama kamu vicdanının işkence olduğuna dair baskıların olduğu durumlarda işkenceye adı karışmış insanların, kurumların, belirli seçilmiş demokratik kuruluşlarca oluşturulan Etik mahkemeler önünde yargılanmalarının oldukça yararlı olabileceğini böylece o insanlara cezaı bir yaptırım getirilmese de, kamu vicdanı önünde düşecekleri durumun çok önemli olduğuna inandığını söyleyerek konuşmasını tamamladı.

Daha sonra söz alan Doç. Dr. Nurettin ABACIOĞLU (TEB Genel Sekreteri) konuşmasına A.Ü. Rektörlüğü ile Türkiye Felsefe Kurumu'nun ortaklaşa düzenledikleri biyoetik konusundaki toplantıdan bahsederek başladı. Bu toplantıda Türkiye Felsefe Kurumu Başkanının Felsefenin ana temasının 'şeylerin' tanımlanmasıyla ilgili olduğunu, onlara çözümleme yapmak gibi bir sorumluluklarının, zorunluluklarının bulunmadığı şeklindeki sözlerini aktararak şöyle devam etti. "Felsefeciler antik Yunan'dan bu yana 'şeyler' tanımlaması içerisinde kaba kuvvetin tanımlama- sına da hep çözüm aramışlardır, bir anlamda tanımsal düzeyde, ilk defa olarak bu konuda sofistler bir yaklaşımda bulunuyorlar". Doç. Dr. ABACIOĞLU, kaba kuvvetin felsefesine yaklaşımın sonuçta sofistlerde başlayarak felsefecilerarası ve sosyal bilimciler arası devlet, yönetim ve erk sorununu gündeme getirdiğini söyleyerek sonuçta bunların çözülerek geldiği noktanın totaliter devlet anlayışının iki paylaşım savaşıyla bütünleştiği, kaba kuvvetin felsefi anlamda da fiili anlamda da en yüksek düzeyine eriştiği, faşist ve nasyonel sosyalist idare biçimleriyle özdeşleştiğini söyledi.

İki paylaşım savaşı öncesi ve sonrası dönemlerde gerek yeniden demokrasinin inşa edilmesi, gerekse barışın yeniden sağlanması ve insan haklarının tesisi yolunda önemli çabalar gösterildiğini söyleyen ABACIOĞLU, "1948'lerde yayımlanan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi bu arayışlara bir çözüm bulmanın önemli mihenk taşlarından, dönüm noktalarından birisi oluyor" dedi.

ABACIOĞLU, barış, demokrasi ve insan hakları konusunda, sağlık personelinin katkısının ne olacağı ve ne olması gerektiğine yönetimin, erki elinde tutanların karar verdiğinin tarih içinde de görüldüğünü söyleyerek, "Yani sağlığın sağlıklı olmanın ve hastalığın ideolojisine bile sonuçta yöneticiler karar veriyorlar" dedi.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Hitler Almanya'sında çıkarılan yeni bir sağlık yasası ile, toplum içinde sağlık hizmetlerine değer bulunacak insan kesitleri ile değer bulunmayan insan kesitlerinin saptanmaya çalışıldığını söyleyen ABA-

CIOĞLU, "Bu yasayı hazırlayanlar, bunun gereklerini yerine getirenler bilim adamları, hekimler, sağlık personeli ve sonuçta devletin kendi ideolojisi. Bu ideoloji de kaba kuvvetin felsefesine dayanıyor, çünkü o günlerin felsefi anlamda da kabul gören devlet anlayışı, sınıflar üstü devletin varlığı" dedi. Doç. Dr. ABACIOĞLU bu sözleri ile, sağlık ideolojisinin nasıl kullanıldığına ve nasıl kullanılması gerektiğine, eczacılık ve ilaç üzerinde de insan hakları sorunsalındaki sorumluluklarla küçük mesajlar vermek istediğini söyledi.

Sağlık hizmetlerinin, sağlık hizmetlerinde kullanılan personelin ve onun tedavi araçlarının yönetim felsefesine göre örgütleneceğini, ona göre istihdam edileceğini ve ona göre tüketileceğini söyleyen ABACIOĞLU, "Bu örgütlenme ve tüketilme süreci içerisinde ne yaptığını sağlık personelinin kendisine de unutturabilirsiniz" dedi. Günlük yaşam içinde eczanelerde sıkça karşılaşılan bir durumdan örnek vererek, "Sedatif hipnotiklerden kısa süreli Intra venöz olarak aynı zamanda genel anestezi maksadıyla da kullanılan ilaçlar. Bunları hepimiz çok yakından biliyoruz. Neden mesleğimiz olduğu için. Bunları birbaşka kesimde çok yakından biliyoruz" dedi. Bu ilaçların insanlığın yararına olmayan amaçlarla kullanılması halinde uygulanan insanın, tüm insan olma haklarının elinden alınmış olacağına işaret eden ABACIOĞLU konu ile ilgili olarak şu noktaya dikkat çekti: "Konu biz eczacıları da çok yakından ilgilendiriyor. Mesleğimizi icra ederken pentotalleri nambutalleri kapsayan yeşil reçetelerin, kırmızı reçetelerin hangi kuruluşlardan çıktığını ne zaman düşündük, ne zaman onların alta ta üç-beş kalem halinde ve normal terapötik dozun dışında o reçeteler içindeki varlık nedenlerini düşündük ve sonra da nasıl oldu ki tüm bunları düşünmeden ve tüm bunların etkilerinin ne olabileceğini de çok iyi bilerek tuttuk o reçeteleri yapma sorumluluğumuzu yerine getirdik" dedi. Yasalara göre, hekim tarafından yazılmış bir reçetenin kodekse çok aykırı bir durumu yoksa eczacı tarafından hazırlanması zorunluluğundan bahseden ABACIOĞLU, "Peki o reçeteyi yasal çerçevenin içerisinde hazırlama sorumluluğuna sahibiz de yine bir insan ve meslek hakkı olarak o reçeteyi vermeme hakkına neden sahip değiliz, çünkü biz yeminimizi yaparken, yemine başladığımız anda kişinin sağlığını korumak, kollamak görevi bize veriliyor, bu görevi yerine getirirken, elimizde araç olarak tuttuğumuz yegane silah ise ilaç, ilacı biz biliyoruz, etkisini biliyoruz, ilacın sağlığın geriye kazanılması sürecinde nasıl kullanılması gerektiğini de teorik olarak biliyoruz; ama pratikte ne zaman yaşadık, ne zaman yaşamadık" dedi.

Doç. Dr. Nurettin ABACIOĞLU, sonuç olarak, bunların önlenmesi için, meslek kuruluşları çerçevesinde kişiye görevler düşebileceğini, bu tip meslektaşların mesleki disiplin kurullarında yargılanabileceğini uyarılabileceğini tüzüklerin içine maddeler eklenebileceğini ve tüm bunların devletin sağlık ideolojisini tarafsız, yansız elinde tutanlar tarafından tayin ettirilen bir mekanizmanın içinde olacağını söyleyerek sözlerini bitirdi.

